

ÖĞRENME ORTAMINDA EYLEM ARAŞTIRMASI KULLANAN ÖĞRETMENLERİN EYLEM ARAŞTIRMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

THE VIEWS OF TEACHERS WHO USING ACTION RESEARCH IN THEIR CLASSES

Emine Akkaş Baysal¹

Gürbüz Ocak²

Başvuru Tarihi: 31.10.2017 Yayına Kabul Tarihi: 28.04.2018 DOI: 10.21764/mauefd.348296

Özet: Öğretmenlerin uygulayıcı olarak eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunları çözmeleri gerekmektedir. Hemen her öğretmen sınıflarında benzer sorunlarla karşılaşmasına rağmen birbirlerinin çözümlerinden haberdar olmamaktadırlar. Çözümler sistematik bir şekilde paylaşılmadığı için aynı sorunlarla uğraşan öğretmenler denemeler yaparken zaman ve emek kaybı yaşamaktadırlar. Bu nedenle öğretmenlerin kendi uygulamalarıyla ilgili araştırmalarını bir sistematığe, bir düzene bağlamaları gerekir. İşte eğitimde yapılan eylem araştırmaları, öğretmenlerin uygulamalarını, gözlemlerini, problem çözümlerini daha sistematik olarak gerçekleştirmelerini, yansıtma yapmalarını ve sonuçlarıyla birlikte süreçte yaşadıklarını meslektaşlarıyla paylaşma fırsatı verir. Bu araştırmanın amacı eylem araştırması ile ilgili olarak öğretmen görüşlerini belirlemek ve uygulamada etkili olan ve olmayan yönlerini ortaya koymaktır. Araştırma örneklemini 2016-2017 yıllarında Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapan 16 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve nitel veri analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, sınıf ortamında karşılaştıkları problemlerin çözümünde eylem araştırması kullanan öğretmenlerin, problemlere daha sistematik ve bilimsel yaklaşıtlarını ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcılar eylem araştırmasını öğrenme-öğretme ortamında kullanırken bir takım güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmacı başta belirlediği eylem planına ve çalışma takvimine göre hareket ettiğinde planlanan süreç içerisinde eylem adımları gerçekleşmekte ve bu durum çalışmanın niteliğini olumlu yönde etkilemektedir.

Abstract: As teachers, practitioners need to solve the problems they face in the educational process. Almost every teacher, despite encountering similar problems in their classes, is not aware of each other's solutions. As solutions aren't systematically shared, teachers dealing with the same problems are experiencing time and effort loss. For this reason, it is necessary to have a system, a plan about teachers' own applications. Action research in education gives the opportunity to share with the colleagues their practices, observations, problem solutions in a more systematic way. The purpose of this research is to determine the views of the teacher in relation to action research and to establish the effective and non-effective aspects of the study. The sample of the research constitutes 16 teachers who are graduate students in Afyonkarahisar Kocatepe University the Faculty of Education Education Programs and Teaching Department in 2016-2017. The research data were collected by semi-structured interview form and analyzed by qualitative data analysis methods. According to the findings, it has been seen that the teachers using the process research in the solution of the problems have expressed the more systematic and scientific approach of probing through the action research. When the researcher moves according to the action plan and the work schedule determined at the beginning, action steps are being taken in the planned process and this affects the quality of the study positively.

Anahtar Kelimeler: *Eylem araştırması, öğretmen görüşleri, öğrenme ortamı, nitel araştırma*

Key Words: *Action research, the views of teachers, learning environment, qualitative research*

¹ Afyonkarahisar Fatih Anadolu Lisesi, akkasemine85@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5711-0847>

² Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, gurbuzocak@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8568-0364>

Giriş

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırması, son zamanlarda eğitim alanında sıkça kullanılan bir yöntem haline gelmiştir. Derinlemesine sağladığı bilgiler ile hem eğitim niteliğini hem de öğretmenlerin profesyonel gelişiminin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Eylem araştırmaları eğitim çalışanlarının kendi okullarını, sınıflarını, eğitimsel çalışmaların ve girişimlerin geliştirilmesini, uygulamasını, bu uygulamaların etkililiğinin değerlendirilmesini eleştirel olarak ele almaktadır. Böylece eğitimsel sorunların ele alınmasında farklı bir bakış açısı sunmaktadır.

Eylem araştırması, günlük yaşamda karşılaşılan sorunların çözümüne odaklanması, küçük gruplar üzerinde uygulanabilmesi ve sorunu yaşayanın araştırmacı olabilmesi gibi nedenlerden dolayı başta öğretmenler olmak üzere birçok eğitim çalışanının kullanabileceği özel bir araştırma yöntemidir (Beyhan, 2013). Greenwood ve Levin (2007), eylem araştırmasını, katılımcıların kendi problemlerini tanımlama, çözüme ve durumunu geliştirmeyi amaçlayan ve diğer çalışanlarla birlikte yapılan araştırma türü olarak tanımlamıştır. Calhoun (1994), eylem araştırmasının öğretmenlerin çalışmak için okul temelli olarak belirledikleri bir konu ya da problem hakkında bilgi toplayıp analiz ederek bir öğretim problemini anlamak ya da çözmek için kullanılan bir araştırma türü olduğunu ifade etmiştir.

Eylem araştırması uygulamayı içine alan, onu geliştirmeyi ve değiştirmeyi amaçlayan bir araştırmadır. Eylem araştırması hem eylem hem araştırma hem de ikisi arasındaki bağlantı hakkındadır. Elbette araştırma olmadan eylem ya da eylem olmadan araştırma yapmak mümkündür fakat ikisinin eşsiz kombinasyonu diğer araştırma türlerinden eylem araştırmasını ayırır. Eylem araştırması süreci, birbiriyle ilişkili dört sarmal aşama ile tanımlanabilir: planlama, eylem, gözlemlenme, yansıtma (Coats, 2005).

İlk aşama olan planlama basamağında, sınıf uygulamalarını geliştirmek ya da değiştirmek amacıyla bir durum ya da problem belirlenir. Bunun için eylem araştırmasını planlamaya yardımcı olacak bir takım sorular oluşturulur ve araştırma öncesinde bu sorular cevaplandırılır. Burada kullanılacak veriler sadece istatistiksel verilerden değil araştırmacının topladığı bilgilerden de elde edilebilir (Coats, 2005).

İkinci aşama olan eylem basamağı, analiz sonuçları ve yorumu çerçevesinde araştırmacının ilgili sürece ilişkin bir çözüm planı ya da alternatif bir uygulama geliştirmesine ilişkindir. Araştırmacı uygulama sürecinde tespit ettiği problem kaynaklarını ortadan kaldırmaya yönelik adımları belirler. Eylem planında yapılacaklar, bunların süreleri ve zamanı açıkça belirlenir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Üçüncü aşama olan “Gözlemlenme” basamağı ileriye yöneliktir. Hem şu ana yönelik hem de geleceğe yönelik yansıtma sağlar. Dikkatli gözlem gereklidir. Araştırmacı burada eylem sürecini,

eylemin etkilerini, eylemlerde karşılaşılan güçlükleri, planlanan eylemleri kısıtlayan ve engelleyen zorlukları gözlemlemelidir (Kemmis, McTaggart & Retallic, 2004).

Son aşama ise sonuçların değerlendirilmesi basamağıdır. Uygulama ile istenen sonuçlara ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi yapılır (Ferrance, 2000). İstlenen duruma ulaşılamaması halinde araştırmacı tekrar problem tanımlama aşamasına dönmeli, gerekirse dış destek alarak problemi yeniden tanımlamalıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2009).

Eylem araştırması süreci genellikle bir konu, bir problem ya da onların öğrenmelerinde tecrübe ettikleri zorluklar ile ilgili bir soru ya da gözlem ile başlar. Alternatif olarak, başarılı öğrencilerin güzel uygulamalarını diğer tüm öğrencilere genişleten daha olumlu bir yaklaşım da sizi eylem araştırmasına başlama noktasında sizi cesaretlendirebilir. Bu döngü problemi araştırmak için gerekli eyleme karar verene kadar, belki öğrencinin konuyu algılamasını keşfedene kadar ya da öğretimde farklı bir yaklaşımı nasıl uyarlayabileceğinizi bulana kadar devam eder (Zeni, 1998).

Araştırma probleminin ne olduğuna karar veren bir araştırmacı gerekli verilerin hangi kaynaklardan, hangi tekniklerle, ne zaman ve ne sıklıkta toplanacağına dair sistemli bir plan yapmaktadır (Johnson, 2014). Mills (2003)'e göre, bu noktada araştırmacının sorması gereken soru “Burada neler oluyor?” sorusudur. Bu sorudan yola çıkılarak, araştırmacının gücünü ortaya koyan çeşitleme (triangulation) yaklaşımı benimsenmelidir (Costello, 2007). Bu yaklaşım genellikle gözlem, görüşme ve doküman incelemesidir. Birden fazla veri toplama tekniğinin birlikte kullanılması, toplanan verilerin ve yapılan açıklamaların güvenilirliğinin ve geçerliliğinin artırılması açısından önem kazanmaktadır.

Verilerin analiz edilmesi aşamasında, süreçte o ana dek toplanan tüm verilerin bir araya getirilerek özetlenmesi; verilerin yorumlanması ise bu özetten yola çıkılarak bir sonraki adımın ne olması gerektiğinin ortaya konması olarak tanımlanmaktadır. Analiz aşamasında tüm verilerden anlamlı ve ortak kategoriler, temalar, örüntüler çıkarılmaya çalışılmaktadır (Mills, 2003).

Eğitimde yapılan eylem araştırmaları, öğretmenlerin uygulamalarını, gözlemlerini, problem çözümlerini daha sistematik olarak gerçekleştirmelerini, yansıtma yapmalarını ve sonuçlarıyla birlikte süreçte yaşadıklarını meslektaşlarıyla paylaşma fırsatı verir. Eylem araştırması yapan öğretmen yıllardır biriktirdiği problemlerine ilişkin çözümleri başkalarıyla “nasıl yaptım?” başlığıyla paylaşabilir, zaman ve emek kaybını önleyebilir. Eylem araştırması yoluyla öğretmen planla, uygula, gözle ve değerlendir döngüsüyle en doğru çözüme ulaşır. Bu anlamda son yıllarda öğretmenlerin bilimsel araştırma yoluyla gelişimlerine katkıda bulunmak ve yaptıklarını paylaşmaları açısından eylem araştırmaları gerek ülkemizde gerekse uluslararası alanda eğitim sorunlarına çözüm bulmak amacıyla kullanılmaktadır ve hemen her öğretmenin bilmesi gereken bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Güner Yıldız ve Kurtova (2017) eylem araştırmasıyla ilgili yaptıkları çalışmada, bireysel gereksinimlerinin farklılığı nedeniyle uyum güçlükleri yaşayan öğrencilerin problem kaynağı olarak görüldükleri bir sınıftaki davranış ve öğrenme sorunlarına çözüm üretmeyi amaçlamışlardır. Araştırmadan elde edilen veriler, sınıf öğretmenin aldığı danışmanlık ve destek sonucunda, problem davranışları önleme, öğrencilerin davranışlarına karşı tutarlı tepkiler verme ve bireysel farklılıklara uygun düzenlemeler yapma konularında sınıf düzenini olumlu yönde etkileyen davranış değişikliği gösterdiğini ortaya koymuştur. Karaman ve Karaman (2017) yaptıkları eylem araştırması çalışmasında, öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirme uygulamaları ile bu alana yönelik düşüncelerini ve becerilerini geliştirmeyi amaçlamışlardır. Alparslan ve Bulut (2018) görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmi algılamalarında, kolaj tekniğinin katkısını ortaya koymak için bir eylem araştırması yürütmüşlerdir. Literatürde eylem araştırması ile ilgili çalışmalara bakıldığında çalışmaların hızla arttığı ancak bu çalışmalarda eylem araştırmasının çoğunlukla bir yöntem olarak ele alındığı görülmektedir. Fakat araştırmacı-uygulayıcıların görüşlerini ve süreçte edindikleri deneyimleri ortaya koyan bir çalışmanın da eylem araştırması yapan diğer araştırmacılar için bir rehber olacağı düşünülmektedir. Bu durum yapılan bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayırmakta ve önemli kılmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmada öğrenme ortamlarında eylem araştırmasını kullanan öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan alt problemler şu şekildedir:

Alt Problemler

- 1- Eylem araştırmasını öğrenme ortamında kullanan öğretmenlerin “eylem araştırması sürecine” ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2- Öğretmenler “eylem araştırmasının yararları” hakkında ne düşünmektedirler?
- 3- Eylem araştırmasını öğrenme ortamında kullanan öğretmenler “süreçte yaşadıkları güçlükler” ilişkin ne düşünmektedirler?
- 4- Öğrenme ortamında eylem araştırmasını kullanan öğretmenlerin “eylem araştırmasının etkililiğini artırmaya yönelik önerileri” nelerdir?

Yöntem

Araştırma nitel bir çalışma olarak planlanıp yürütülmüştür. Çok fazla bilinmeyen olduğu durumlarda nitel araştırma metotları ile başlamak çoğunlukla araştırmayı daha nitelikli hale getirir (Patton & Cochran, 2012). Bu gerekçe ile bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın Örneklemi

Araştırma örneklemi seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Burada amaç derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir (Büyüköztürk, 2012). Araştırma örneklemini 2016-2017 yıllarında Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapan 16 öğretmen oluşturmaktadır (n=16). Bu örneklem grubu dahil oldukları yüksek lisans programı kapsamında yer alan “Çağdaş Öğretim Yöntemleri” dersinde “Eylem Araştırması” konusunda eğitim almışlardır. Katılımcılar teoride edindikleri bilgilerle pratikte çalıştıkları kurumlarda karşılaştıkları problemleri çözmek için eylem araştırması çalışmalarını yürütmüşlerdir. Katılımcıların her biri araştırma deseni eylem araştırması olan en az iki çalışma yürütmüştür. Katılımcıların hem bu konuda eğitim almış olması hem de her bir katılımcının araştırmacı-uygulayıcı olarak eylem araştırması çalışmalarını aktif bir şekilde yönetmiş olması araştırma örnekleminin belirlenmesini sağlamıştır. Katılımcılara ilişkin diğer veriler aşağıdaki Tablo 1’dedir:

Tablo 1

Katılımcılara İlişkin Veriler

Katılımcının Kodu	Cinsiyet	Meslekteki Çalışma Yılı	Mezun Olduğu Üniversite
Ö1	Kız	5-10	Gazi Üniversitesi
Ö2	Kız	5-10	Marmara Üniversitesi
Ö3	Erkek	1-5	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Ö4	Kız	1-5	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Ö5	Kız	1-5	İzmir Üniversitesi
Ö6	Kız	1-5	Kastamonu Üniversitesi
Ö7	Kız	1-5	Girne Amerikan Üniversitesi
Ö8	Erkek	5-10	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Ö9	Kız	1-5	Samsun 19 Mayıs Üniversitesi
Ö10	Erkek	1-5	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Ö11	Kız	1-5	Hacettepe Üniversitesi
Ö12	Kız	1-5	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Ö13	Kız	1-5	Sakarya Üniversitesi
Ö14	Kız	5-10	Balıkesir Üniversitesi
Ö15	Erkek	5-10	Selçuk Üniversitesi
Ö16	Kız	1-5	Sakarya Üniversitesi

Veri Toplama Aracı

Verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları” ile toplanmıştır. Formun oluşturulmasında öncelikle ilgili alan taranmış ve öğrenme ortamında eylem araştırması kullanan öğretmenlerin görüşlerini almada temel oluşturacak kavramlar ve bu kavramların yer alacağı temalar belirlenmiştir. Daha sonra ilgili temalara derinlemesine veri sağlayacak alt temalar belirlenmiş, bu alt temalara ilişkin açık uçlu ve çok miktarda sorular oluşturulmuştur. Soruların yapı geçerliklerini sağlamak ve dil anlatım açısından uygunluklarını kontrol etmek için Afyonkarahisar Fatih Anadolu Lisesi’nde görev yapan iki Edebiyat Öğretmeni tarafından gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Formda yer alan tema ve alt temaların sorular ile ilişkisini incelemek başka bir ifade ile kapsam geçerliğini sağlamak için Afyon Kocatepe Üniversitesi’nden bir alan uzmanı ve bir doktora öğrencisi tarafından gerekli incelemeler yapılmıştır. Elde edilen görüşler doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve ön uygulama için hazır hale getirilmiştir. Ön uygulama sonucunda gerekli değişiklikler yapılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Hazırlanan form “Kişisel Bilgiler” ve “Görüşme Soruları” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Sorular dört temel temaya ait toplam 20 alt temayla ilişkili 20 sorudan oluşmaktadır. İçerik analizi sonrasında çalışmanın ikinci temasına “sistemli çalışma ve araştırma” alt teması ile üçüncü temasına “araştırmacıya ek yükler getirmesi” alt temaları eklenmiştir. Veri toplama aracının geliştirilmesi sürecinde takip edilen aşamalar, tema-alt tema-sorulardan oluşan tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 2

Görüşme Sorularının Oluşturulması

TEMA	ALT TEMA	SORU
T1-Eylem Araştırması Süreci	T1-a.Problem Belirleme	1-Eylem araştırması yoluyla çalışacağımız konuyu nasıl belirlediniz?
	T1-b.Teorileri Netleştirme	2-Tespit ettiğiniz problem durumunun çalışılabilir olduğuna nasıl karar verdiniz? Kararınızı literatürdeki boşluk ve gerçek yaşamda karşılaştığınız durumlar ne ölçüde etkiledi?
	T1-c.Araştırma Sorularını Belirleme	3-Araştırma sorularınızı nasıl şekillendirdiniz? Genel araştırma yöntemleri mi yoksa eylem araştırmasına özgü yöntemler mi etkili oldu?
	T1-d.Verileri Toplama	4-Veri toplama sürecinde ne tür verilere ihtiyaç duydunuz? Verileri nasıl topladınız? Verileri hangi sıklıkla topladınız?
	T1-e.Verilerin Analizi	5-Verilerin analizinde hangi yöntemleri kullandınız?
	T1-f.Sonuçları Raporlaştırma ve Eylem Planı Oluşturma	6-Verilerin analizinden elde ettiğiniz sonuçları nasıl raporlaştırdınız? Ayrıntılı betimlemelere ve tanımlayıcı örneklere yer verdiniz mi? Örneklendiriniz. Elde ettiğiniz sonuçlar eylem planlarını şekillendirmenizi nasıl etkiledi?
	T1-g.Eylemleri Değerlendirme ve Eylem Hakkında Bilgi Verme	7-Oluşturduğunuz eylem planları sorunları çözmeye nasıl işinize yaradı? Eylem planınız işe yaramadığında bir sonraki adımınız ne oldu?
T2-a.Teorileri Uygulamayı Birleştirilme	8-Belirlediğiniz problem durumunu çözmek için eylem araştırmasını seçmeniz problemin çözümünde ne gibi katkılar sağladı?	
T2-b.Kendi Öğretmenlik	9-Eylem araştırması ile yaptığımız çalışmalar mesleki deneyimlerimizi nasıl etkiledi?	

T2-Eylem Araştırmasının Yararları	Deneyimlerini İzleme ve Geliştirme	
	T2-c.Öz-değerlendirme, Yansıtma ve Yansıtıcı Düşünme	10-Eylem araştırması problemlere yaklaşım yönteminizi nasıl etkiledi? Eylem araştırması sürecinde kendinizle ilgili yaptığınız değerlendirmeler sizin olaylara bakış açınızı ne yönde etkiledi? Eylem araştırmasını kullanmak yansıtıcı düşünme becerinizi ne yönde ve nasıl etkiledi? Açıklayınız.
T3-Eylem Araştırması Sürecinde Yaşanan Güçlükler ve Etik Problemler	T2-d.Somut Sonuçların Elde Edilmesi	11-Eylem araştırması sonunda somut sonuçların elde edilmesini nasıl değerlendirirsiniz?
	T2-e.Öğrenme-öğretme süreci	12-Sizce öğrenme öğretmen sürecinin yönetiminde eylem araştırmasının yararları nelerdir?
T4- Eylem Araştırmasının Etkililiğini Artırmaya Yönelik Öneriler	T3-a.Çalışma Takviminin Aksamaması	14-Eylem araştırması sürecinde çalışma takviminin aksamaması ne tür problemlere neden olabilir? Telafi edilebilir mi?
	T3-b.Araştırmadan Etkilenen Herkese Araştırmanın Amaçları Hakkında Bilgi Verme	15-Araştırmacının araştırmadan etkilenen ve sürece dahil olan herkese araştırmanın amacı hakkında bilgi vermesi araştırma sürecini nasıl etkiler?
T4- Eylem Araştırmasının Etkililiğini Artırmaya Yönelik Öneriler	T3-c.İzin Alma	16-Araştırma sürecinde araştırmaya katılan kişiler için ve kişilerden izinlerin alınması araştırma sürecini ve araştırmacıyı nasıl etkiler?
	T3-d.Araştırma Verilerini ve Kayıtlarını Koruma	17-Eylem araştırması sürecinde elde edilen verilerin ve kayıtların korunması, bilgilerin gizliliğinin muhafaza edilmesi araştırma sürecini nasıl etkiler?
T4- Eylem Araştırmasının Etkililiğini Artırmaya Yönelik Öneriler	T4-a.Detaylı Eylem Planlarının Uygulayıcılara Verilmesi	18-Eylem araştırma sürecini daha etkili bir hale getirmek için eylem planlarının detaylı bir şekilde uygulayıcıya verilmesi araştırmanın niteliğini nasıl etkiler? Açıklayınız.
	T4-b.Sistemli Çalışma ve Çalışma Takvimine Uyma	19-Eylem araştırmasının niteliği ile eylem araştırması çalışma takvimi arasında nasıl bir ilişki kurulabilir?
	T4-c. Çalışma Grubunun ve Paydaşların Geniş Olması	20-Eylem araştırması sürecinde gerek çalışma grubunun gerekse paydaşların geniş olması araştırma niteliğini nasıl etkiler?

Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılacak veri toplama aracı hazırlandıktan sonra soruların geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla iki farklı katılımcı ile pilot görüşme yapılmış ve görüşme formuna son hali verilmiştir. Çalışma örneklem grubundaki katılımcılara aynı sorular yöneltilerek araştırmanın geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Veri toplama işlemine başlamadan önce araştırmaya katılacak olan katılımcılar belirlenmiştir. Belirlenen saat ve yerde yapılan görüşmeler yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler nitel veri toplama araçları vasıtasıyla toplandığından veri toplama aracına uygun olarak nitel veri analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde betimsel ya da içerik analizlerinden faydalanılabilir. Betimsel analizde asıl amaç olayı olduğu gibi özetlemek olduğu için alıntılara da yer verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizinde ise toplanan verileri açıklayabilen, ortaya koyabilen kavramlara ulaşılmaya çalışılır (Silverman, 2001).

Betimsel analizle görüşme yapılan bireyleri tanıtıcı bulgular değerlendirilir, içerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya çalışılır; katılımcıların görüşlerinin içerikleri sistematik olarak tanımlanır. Bu araştırmada elde edilen veriler öncelikle görüşme öncesinde belirlenen tema ve alt temalara uygun olarak kodlanarak betimsel analiz yapılmıştır. Bununla birlikte verilerin incelenmesi sırasında ortaya çıkan yeni temalara uygun kodlamaların yapılması suretiyle de içerik analizi yapılmıştır. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler incelendikten sonra görüşme öncesi belirlenen temalarda yer almayan ancak tekrar edilme sıklığı fazla olan ve görüşleri derinlemesine ortaya koyan alt temalarda frekans tablolarında yer almıştır. Bunlar çalışmanın ikinci alt probleminde yer alan “sistemli çalışma ve araştırma” alt teması ile üçüncü alt problemde yer alan “araştırmacıya ek yükler getirmesi” alt temalarıdır.

Verilerin analizinde öncelikle katılımcılar Ö1, Ö2, ... Ö16 şeklinde kodlanmıştır. Katılımcıların görüşme formlarında yer alan ifadeleri temaların ve alt temaların içeriklerine göre kodlanmıştır. Kodlanan ifadelerin tekrar sıklığına göre de frekanslar belirlenmiştir. Bununla birlikte tema ve alt temalarda yer alan soruların anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak için de katılımcı görüşlerinden örnek ifadelere yer verilmiştir. Bununla birlikte katılımcı görüşlerinde tekrar sıklığı fazla olan ve yukarıda da belirtilen iki alt tema uygun temaların altında kodlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Krefting (1991), nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenirlik ifadelerinin yerine nitel araştırmalarda inanırılık, sonuçların doğruluğu ve araştırmacının yetkinliği gibi ifadelerin yer almasının çok daha doğru olacağını ifade etmiştir. Benzer şekilde Guba ve Lincoln (1982) nitel araştırmalarda inandırıcılık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabirlik gibi ifadelerin yer alması gerektiğini belirtmiştir. Bir araştırmanın bulgularının doğruluğunu kontrol etmek için bu stratejilerin bir ya da daha fazlasının belirtilmesi uygun görülmektedir (Creswell, 2003). İnanılabilirliği artırmak için pek çok yöntem vardır. Bunlar uzun süreli etkileşim, katılımcı teyidi ve uzman incelemesidir (Holloway & Wheeler, 1996). Bu çalışmada katılımcılar ile yüksek lisans dersleri süreci boyunca uzun süreli etkileşimler kurularak inandırıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırmalarda toplanan verilerin güvenilirliğini sağlamak için kullanılacak yöntemlerden birisi de çeşitlemedir (triangulation) (Patton, 1987). Çeşitleme iki ya da daha fazla veri toplama yönteminin, iki ya da daha fazla veri kaynağının sonuçlarının karşılaştırılmasıdır. Böylece yöntemlerden birinin zayıf yönleri diğer yöntemin güçlü yönleriyle telafi edilebilir (Mays & Pope, 2000). Bu çalışmada ise aynı konuda farklı kişilerle görüşülerek veri kaynaklarında çeşitlemeye gidilmiş ve çalışmanın güvenirliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında birden fazla araştırmacı sürece dahil olarak araştırmacı çeşitlemesine de gidilmiştir.

Bulgular

Bu araştırma Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapan 16 öğretmen tarafından yürütülen eylem araştırması çalışmaları sonrasında, eylem araştırması sürecinde edindikleri deneyimleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Katılımcılar eylem araştırması konusunda aldıkları eğitim sonrasında “planlama, uygulama, gözlem ve yansıtma” aşamalarını kapsayan ve çeşitli sayıda eylem döngüsünden oluşan eylem araştırmaları yürütmüşlerdir. Her bir katılımcı yıl içerisinde en az iki farklı eylem araştırması çalışmasında araştırmacı-uygulayıcı olarak yer almıştır. Bu bölümde önceden belirlenen ve sonradan eklenen temalara ilişkin frekanslara ve alıntılara yer verilmiştir. Birinci alt probleme ilişkin veriler Tablo 3’dedir:

Tablo 3

“Eylem Araştırması Sürecine” İlişkin Öğretmen Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Katılımcılar	Frekans
	T1-a.Problem Belirleme	Ö1,Ö2,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11, Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(14)
T1-Eylem Araştırması Süreci	T1-b.Teorileri Netleştirme	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T1-c.Araştırma Sorularını Belirleme	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T1-d.Verileri Toplama	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T1-e.Verilerin Analizi	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T1-f.Sonuçları Raporlaştırma ve Eylem Planı Oluşturma	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö1 1,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(15)
	T1-g.Eylemleri Değerlendirme ve Eylem Hakkında Bilgi Verme	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)

“Problem belirleme” alt temasına ait örnek alıntı şu şekildedir:

“2. dönem çocukların 1-20 arası sayıları öğrenmelerinin gerçekleşmesinden sonra sayıların devamının olup olmadığını merak ettiklerini ve mevsim, ay, hafta, gün, saat kavramlarını verirken iki basamaklı sayılarda kavram yanılgısı yaşadıklarını tespit ettim.”(Ö4)

Katılımcıların “problem belirleme” alt temasına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun sınıf içerisinde karşılaştıkları durumlardan yola çıkarak problemi belirledikleri görülmektedir. Katılımcılardan sadece ikisi eylem araştırması problemini alan taramasında karşılaştıkları problemlerden yola çıkarak belirlediklerini ifade etmişlerdir. İkinci alt tema “teorileri netleştirme” ile ilgili örnek alıntı aşağıda belirtilmiştir:

“Tespit etmiş olduğum konu lisans döneminde aldığım derslerle ilgili okuduğum kaynaklarla oldukça ilişkiliydi. Temizlik konusu evrensel olup bu becerinin kazanılmasının bir gelişim ödevi olduğunu bilmem, bu tema kapsamında ülkemizde ve yurtdışında yapılmış çalışmaların bulunması ve dolayısıyla bilimsel bir alt yapıya dayanan bu konuyu inceleme, üzerinde çalışma yapmamın mümkün olabileceğini düşündürdü. Okul öncesi dönemindeki bu çocuk ile yapılan araştırmanın bu yaş evresinde olan aynı veya benzer sorunlarla karşılaşılabilecek diğer bireylere fayda sağlayabileceğini düşündüm. Literatürde yapmış olduğum araştırmada tema aynı olsa da içeriklerinin farklı olması; bu araştırma ile ilgili makale ve tez çalışmaları olmasına rağmen yeterli eylem araştırmasının olmaması araştırmanın gerekli olduğunu düşündürdü. Günlük yaşamda sıklıkla karşılaşılabilecek bir konunun işlenmesinin okul öncesi dönemi çocuklarını eğiten ebeveyn ve öğretmenleri faydasına olacağı düşünmem çalışmayı gerçekleştirme isteğimi arttırdı. Sonuç olarak literatür taramasında ve uygulamada gördüğüm eksiklik bu çalışma konusunun netleşmesini sağladı.”(Ö16)

“Teori netleştirme” alt temasına bakıldığında katılımcıların tamamı literatürde karşılaştıkları probleme çözüm olacak net bir cevabın olmadığını, genel olarak çözümlerin mevcut olduğunu fakat bu çözümlerin kendi karşılaştıkları problemlere net bir çözüm getiremediklerini ifade etmişlerdir. Bu durum onların teorileri netleştirmelerine olanak sağlamıştır. “Araştırma sorularını belirleme” alt temasına ilişkin örnek alıntı şu şekildedir:

“...araştırma sorularını belirlerken uygun sorular yazma konusunda birtakım zorluklar yaşadım. Ancak genel araştırma sorularından ziyade eylem araştırmasında veri toplama araçlarından biri olan görüşmede kullanılabilir sorular oluşturmaya çalıştım...”(Ö12)

“Araştırma sorularımızı belirlemede eylem araştırmasına özgü yöntemler etkili oldu, ...uzman görüşü aldım ve eylem araştırması örnekleri inceledim.”(Ö3)

Bu alt tema ile ilgili öğretmenlerin tamamı eylem araştırmasının doğasına uygun araştırma soruları belirlemiş ve araştırma sorusu belirleme basamaklarını takip etmişlerdir. “Veri toplama” alt temasına ilişkin örnek alıntı şu şekildedir:

“Verileri odak grup görüşmesi yaparak ve öğretmen günlüklerinden yararlanarak topladım.”(Ö6)

“Veri toplama sürecinde aslında bolca öğrencilerin görüşlerine ihtiyacım vardı. Verileri odak grup görüşmesi yaparak topladım...”(Ö14)

Öğretmenler veri toplama sürecinde nitel araştırma veri toplama tekniklerinden faydalandıklarını ve belirli aralıklarla düzenli bir şekilde veri topladıklarını göstermektedir. “Verilerin analizi” alt temasına ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntı şu şekildedir:

“İçerik analizi ve betimleyici analiz yöntemi kullandım.”(Ö6)

“Verileri toplarken tüme varım analiz yöntemi kullandım. Parçaları gruplara ya da kategorilere ayırdım ve esnek yapıda oluşturdum çünkü daha sonra değiştirebilme şansım olabilmesi için”(Ö10)

Verilerin analiz edilmesinde sürecinde katılımcıların tamamı betimsel ya da içerik analizine başvurdukları bazı araştırmacıların her ikisini de kullandıkları görülmektedir. “Sonuçları raporlaştırma ve eylem planı oluşturma“ alt temasına ilişkin alınan örnek şu şekildedir:

“Verilerin analizi yapılırken en ufak ayrıntılara bile yer verildi. Örneğin öğretmen günlüklerinde sınıfta yaşanan sorunlar da yazıldı. Sınıfın ve katılımcıların ayrıntılı betimlemesi yapıldı. Yapılan araştırma türleri uygulanan metot tanımlandırıldı.”(Ö5)

Bu alt temaya ilişkin katılımcıların çoğu detaylı betimlemelere yer verdiklerini, eylem planları doğrultusunda hiçbir detayı atlamadıklarını ifade etmişlerdir. “Eylemleri değerlendirme ve eylem hakkında bilgi verme” alt temasına ilişkin katılımcı görüşlerinden örnek alıntı şu şekildedir:

“İlk oluşturduğum eylem planının aslında çocuklarda ne kadar merak uyandıracacağı konusunda kararsızdım. Eğer onların ilgisini çekmeseydi problemin çözülmesi için başka bir yöntem uygulamam gerekirdi. Eylem planı ile öncelikle öğrencilerin konuya dikkatleri çekildi ve sürece aktif olarak dahil oldular. Bu planımın işe yarayacağını bir göstergesi sayılabilirdi. Sonrasında onların da görüşlerini alarak ikinci eylem planını geliştirdik. Uygulamadaki değiştireceğimiz ve geliştireceğimiz aşamaları belirledik. Yeni bir planı tekrar uyguladık.”(Ö14)

Katılımcıların bu alt temaya ilişkin görüşlerine bakıldığında katılımcıların sınıflarında uyguladıkları eylem araştırmalarını değerlendirdikleri, eylemlerinin başarıya ulaşmadığını gözlemlediklerinde yeni eylem planı oluşturdıkları görülmektedir. İkinci alt probleme ilişkin veriler Tablo 4’tedir:

Tablo 4

“Eylem Araştırmasının Yararları” Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Temalar	Alt Temalar		Katılımcılar	Frekans	
T2-Eylem Araştırması	T2-a.Teori Birleştirilme	ile	Uygulamayı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö9,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(13)
	T2-b.Kendi		Öğretmenlik	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,	f(16)

Yararları	Deneyimlerini İzleme ve Geliştirme	Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	
	T2-c.Sistemli Çalışma ve Araştırma*	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T2-d.Öz-değerlendirme, Yansıtma ve Yansıtıcı Düşünme	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T2-e.Somut Sonuçların Elde Edilmesi	Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12, Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(14)
	T2-f.Öğrenme-öğretme süreci	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)

*Bu alt tema öğretmen görüşlerinde sıkça tekrarladığı için bu temanın altına sonradan eklenmiştir.

“Teori ile uygulamayı birleştirme” alt teması ile ilgili örnek alıntı şu şekildedir:

“Akademik araştırmaların genelde sadece akademik ortamlarda kaldığını düşünüyorum oysa eylem araştırması sahada, gerçek yaşamda yankı bulabiliyor. Kendim eylem araştırmasında akıcı okumayı arttırmak için kullandığım stratejiyi artık velilere ve diğer öğretmenlere tavsiye edebiliyorum. Bu nokta da eylem araştırmasının gerçek anlamda yankı bulmasını sağlıyor.”(Ö9)

Bu alt tema ile ilgili olarak araştırmacıların büyük çoğunluğu teoride öğrendiklerini uygulamaya dökme fırsatını yakaladıklarını ifade etmişlerdir. “Kendi öğretmenlik deneyimlerini izleme ve geliştirme” alt temasına ilişkin örnek alıntı şu şekildedir:

“Öğretimde daha sistematik olmamı sorunlara genel değil de özel odaklı yaklaşmamı, her öğrencinin farklı kişilikte ve farklı öğrenme yöntemine sahip olduğu, özel gereksinimi olmayan bir öğrencinin de öğrenebileceği ama zaman ve sabır gerektirdiği...”(Ö8)

Bu durum katılımcıların eylem araştırması sayesinde mesleki gelişimlerine katkı sağladığını, daha yenilikçi ve öğrenci merkezli bir yaklaşımla sorunların üstesinde gelmelerine katkı sağladığını göstermektedir. “Sistemli çalışma ve araştırma” alt teması ile ilgili örnek alıntı şu şekildedir:

“Tabi daha zor bence. Çünkü uygulamalar bir ölçek uygulamak gibi değil. Analizler daha zor ve dikkat gerektiriyor. Her çalışma ciddi bir emek sonucudur fakat eylem araştırması bence 2 kat daha emek isteyen bir çalışma. Ayrıca elde edilen sonuçlar bilgilendirme amaçlı değil problem durumunu ortadan kaldırmaya yönelik. Dolayısıyla literatüre sorunun çözüm yolunu göstermek ve öneri sunmaktan ziyade sorunu çözmek için bir örnek sunmak ve çözümü söylemesi açısından da kıymetli bir çalışma.”(Ö1)

Bu alt tema katılımcıların eylem araştırmasının yararları temasını incelerken sıklıkla tekrar etmeleri sonucunda yeni bir alt tema olarak ele alınmıştır. Katılımcıların tamamı eylem araştırmasının araştırmacıya sistemli çalışma ve araştırma becerisi kazandırdığını ifade etmişlerdir. “Öz-değerlendirme, yansıtma ve yansıtıcı düşünme” alt temasına ilişkin örnek alıntı şu şekildedir:

“Herhangi bir makale ya da rapor hazırlayacak olmasam bile artık karşılaştığım bir problemi adım adım çözebileceğimi düşünüyorum. Süreç esnasında tuttuğum günlükler süreci objektif izlememi sağladı. Öğrencilerden aldığım cevaplarla da kendime eleştirel olarak bakma fırsatı buldum. Dediğim gibi ilerde herhangi bir problemle karşılaşsam ‘ben bu problemi nasıl çözebilirim?’ diye düşünür kendime bir plan yaparım. Yine işe yaramayan yönlerini düzeltme fırsatı da elde ederim.”(Ö6)

Öğretmenlerin bu alt temaya ilişkin görüşlerine bakıldığını sınıf ortamında kullanılan eylem araştırmasının öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirdiği, onlara kendilerini değerlendirme fırsatı sunduğu görülmektedir. “Somut sonuçların elde edilmesi” alt temasına ilişkin örnek alıntı şu şekildedir:

“Eylem araştırmaları sonucunda teorik bilgi sağlanmasının yanı sıra çözüm odaklı somut sonuçların verilmesi eğitim sistemindeki problemlere çözüm önerilerinde bulunmak için son derece önemlidir. Bu açıdan eğitim alanında eylem araştırmasından daha fazla yararlanılması mevcut durumun iyileştirilmesinde kolaylık sağlayabilir.”(Ö12)

Bu alt boyutla ilgili olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğu eylem araştırması sonucunda somut bilgilerin elde edildiğini bu bilgilerin araştırma sürecini daha verimli hale getirdiğini ifade etmişlerdir. “Öğrenme-öğretme sürecine” ilişkin örnek alıntı şu şekildedir:

“Eylem araştırmasında her aşama planlandığı için öğrenme-öğretme sürecinde yaşanacak sorunlar en aza indirilir. Öğrenciler de uygulamalardan sorumlu olduklarından aktif rol alırlar ve bu durum uygulayıcının işini kolaylaştırır. Eylem planının süreç içerisinde değiştirilmesi ve geliştirilmesi de en önemli yararlarından bence. Çünkü öğrencilerle olan etkileşime göre süreç değiştirilebilir ve daha etkili hale getirilebilir. Eylem planı aslında sınıfta sıradan gördüğüm durumlara daha bilinçli ve eleştirel gözle bakmamı sağladı. Sorunlara daha profesyonel yaklaşım çözümlerini düşünmeye çalıştığımı fark ettim. Ayrıca tutmayı alışkanlık haline getirmeyi düşündüğüm öğretmen günlükleri de hem öz eleştiri yapmama hem de kendimi ve sınıf içi etkinlikleri geliştirmeme katkı sağladı.”(Ö12)

Öğretmenlerin tamamı öğrenme-öğretme sürecinde karşılaşılan problemi ortadan kaldırma açısından eylem araştırmasının oldukça yararlı olduğunu düşünmektedirler. Eylem araştırmasının öğrenme-öğretme sürecindeki problemlerin kaldırılmasında öğretmenlerin ve öğrencilerin yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirerek problemlere çözüm odaklı yaklaşılma fırsatı sunduğunu ifade etmişlerdir. Üçüncü alt probleme ilişkin veriler Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5

“Eylem Araştırmasını Uygulama Sürecinde Yaşadıkları Güçlükler” İlişkin Öğretmen Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Ek	Yükler	Katılımcılar	Frekans
T3-Eylem Araştırması Sürecinde Yaşanan Güçlükler ve Etik Problemler	T3-a.Araştırmacıya Getirmesi*			Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T3-b.Çalışma Takviminin Aksamaması			Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T3-c.Araştırmadan Etkilenen Herkese Araştırmanın Amaçları Hakkında Bilgi Verme			Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T3-d.İzin Alma			Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T3-e. Araştırma Verilerini ve Kayıtlarını Koruma			Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)

*Bu alt tema öğretmen görüşlerinde sıkça tekrarladığı için bu temanın altına sonradan eklenmiştir.

Bu kategoriye ait ilk alt tema eylem araştırmasının araştırmacıya getirdiği ek yükler ile ilgilidir. Bu alt temaya ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden alınan örnek şu şekildedir:

“Diğer araştırma türlerine göre eylem araştırmasında her aşamada uygulamacı aktif. Öğretmen günlükleri de diğer araştırma türlerinden farkı. Her uygulamadan sonra tutulan öğretmen günlükleri araştırmanın rotasını belirlemekte. Ve tek bir uygulama yetmiyor. Çalışmaların etkililiğini belirleyebilmek için belli bir süre sonra ikinci bir uygulama yapılıyor ve o uygulamanın da aşamaları belirleniyor. Hatta üçüncü bir uygulama...” (Ö13)

Sınıflarında eylem araştırmasını kullanan öğretmenler eylem araştırmasının öğretmene ek yükler getirdiğini öğretmeni sürekli okumaya, düşünmeye ve gözlem yapmaya yönlendirdiğini ifade etmişlerdir. Bu probleme ait ikinci alt tema “çalışma takviminin aksamamasına” ilişkin örnek öğretmen görüşü şu şekildedir:

“Çalışma takviminin aksamaması çalışma grubu veya katılımcıyı olumsuz etkileyebilir. Konunun unutulmasına neden olabilir. Pekişmesini riske atabilir. Araştırmada kopukluğa neden olabilir...” (Ö16)

“2. dönem gösterilerin olması çalışma takvimimi etkilemiştir. 3 gün kadar takvimim aksama durumu oluşmuştur bunu telafi edebilmek için çocukların oyun saatini kaldırdım ve eylem araştırmasının zamanlamasını değiştirdim...”(Ö3)

Eylem araştırmasını kullanan öğretmenler eylem araştırması planında aksaklıkların yaşanabileceğini bu aksaklıkların eylem araştırması sürecini olumsuz etkileyeceğini ifade etmişlerdir. Bu nedenle öğretmenler araştırmanın başında planlanan eylem takvimine sadık kalınması gerektiğini vurgulamışlardır. “Araştırmadan etkilenen herkese araştırmanın amaçları hakkında bilgi verme” alt temasına ilişkin örnek ifade şu şekildedir:

“Kesinlikle süreçle ilgili bilgilendirme yapılmalıdır. Öğrenciler genellikle yapılan uygulamanın ne işe yarayacağını sorgulayacaktır. Araştırmanın amacı net bir şekilde ifade edilirse öğrenciler de süreci daha fazla benimseyecektir. Araştırma sürecinde yer alan herkesin bilgilendirilmesi ile süreç içerisinde ek açıklamalara gerek kalmaz. Uygulayıcı sürekli olarak açıklama yapmak yerine başlangıçta açıklama yapar ve herkes neyin ne olduğunu bilir.”(Ö2)

Araştırmaya katılan öğretmenler katılımcılara bilgi vermenin araştırma sürecini olumlu yönde etkileyeceğini, araştırmacıya ek yükler getirmeyeceğini aksine herkesin ne yapacağını bileceği için eylem planının aksamadan yürüyeceğini dile getirmişlerdir. “İzin alma” alt temasına ilişkin örnek görüş şu şekildedir:

“Sonuçta gönüllülük esas. Kimseyi zorla bir sürece dahil edemeyiz. Ancak ders işleme süreci içerisinde yapılan bir çalışmada çok da izin gerektiğini düşünmüyorum.”(Ö6)

Bu alt temaya ilişkin olarak tüm katılımcılardan araştırma öncesinde gerekli izinlerin alınmasının etik açıdan doğru olacağını ifade edilmiştir. “Araştırma verilerini ve kayıtlarını koruma” alt temasına ilişkin örnek şu şekildedir:

“Eylem araştırmasının güvenilirliği açısından verilerin ve kayıtların korunması güzel. Ama toplanan verilerin gizli kalması da araştırma sürecini etkileyecektir.”(Ö14)

Öğretmenlerin görüşleri araştırma verilerinin ve kayıtların gizli tutulmasının eylem araştırmasının niteliğini artıracığı yönündedir. Eğer katılımcılar verilerin ve kayıtların gizli tutulacağını bilirlerse araştırmaya daha içten, samimi ve gönüllü katılacağından araştırma sonuçları olumlu bir şekilde etkilenecektir. Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin veriler Tablo 6’dadır:

Tablo 6

“Eylem Araştırmasının Etkililiğini Artırmaya” İlişkin Öğretmen Önerileri

Temalar	Alt Temalar	Katılımcılar	Frekans
T4-Eylem Araştırmasının Etkililiğini Artırmaya Yönelik Öneriler	T4-a.Detaylı Eylem Planlarının Uygulayıcılara Verilmesinin Etkililiğini Artırmaya Yönelik Öneriler	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(15)
	T4-b.Sistemli Çalışma ve Çalışma Takvimine Uyuma	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)
	T4-c.Çalışma Grubunun ve Paydaşların Geniş Olması	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16	f(16)

Araştırmanın bu alt problemine ilişkin ilk alt tema “detaylı eylem planlarının uygulayıcılara verilmesidir”. Bu probleme ilişkin örnek alıntı şu şekildedir:

“Eylem araştırması detaylı bir planlama süreci gerektirdiği için planlamanın uygulama öncesi yapılması gerekir. Uygulayıcı çalışma kapsamında neyi ne zaman yapacağını Bu şekilde uygulama daha etkili bir şekilde ilerler. Ayrıca ekstra zaman gerek duyulmaz. diğer meslektaşlarımızla süreci paylaşırken daha net bilgiler sunmak gerekir. Bu durumda eylem planının önceden detaylandırılması işe yarayacaktır.”(Ö2)

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu detaylı eylem planı hakkında bilgi sahibi olunmasının araştırmanın niteliğini olumlu yönde etkileyeceğini ifade etmelerine rağmen öğretmenlerden bir tanesi her aşamadan haberdar olunmasının katılımcıyı doğal davranmaktan uzaklaştıracağını ifade etmiştir. “Sistemli çalışma ve çalışma takvimine uyma” ile ilgili örnek şu şekildedir:

“Takvimin düzenli olması, aralıklarının mantıklı ve sistematik nedenlerle belirlenmesi, niteliğe göre uygun aralıklar belirlenmesi çalışmaya önem katacaktır. Araştırmanın özellikleri, içerik vb. durumlara göre çalışma takvimi belirlenmelidir. Ne çok uzun ne de çok aşırı yakın zaman dilimleri belirlenmemelidir. Başarı durumu, plan kadar uygulanma zamanı ile de ilişkili olduğu unutulmamalıdır. Zaman belirlenirken katılımcı ve uygulamayı yapan birey için dinlenilmiş, fizyolojik ihtiyaçlar karşılanmış ve uygun bir zaman dilimi belirlenmesi çalışma için önemli noktalardır.”(Ö16)

Katılımcıların tamamı eylem araştırması sürecinde sistemli çalışmanın ve araştırma takvimine uymanın çalışmanın niteliğini olumlu yönde etkileyeceğini ve uygulama sürecinde araştırmanın işini kolaylaştıracağını ifade etmişlerdir. Son alt tema “çalışma grubunun ve paydaşların geniş olması” ile ilgili örnek ifade şu şekildedir:

“Çalışma grubunun fazla olması araştırmanın adımlarını zorlaştırabilir. Her öğrenciyle birebir ilgilenme gerektiren bu araştırmalar, uzun bir sürece yayılır. Bireysel farklılıkların da dikkate

alınarak büyük bir özenle eylem planları hazırlanmalıdır. Araştırmanın nitelikli olması bakımından eylem araştırmasının her bir adımı önem taşımaktadır.”(Ö7)

Bu noktada katılımcılar çalışma grubunun kalabalık olmasının araştırmanın uygulama sürecini zorlayabileceğini zaman zaman araştırmacının sıkıntı yaşayabileceğini ifade etmişlerdir. Ancak paydaşların geniş olması araştırmacının yükünü hafifleteceğinden çalışmanın niteliğini olumlu yönde etkileyecektir.

Sonuç ve Tartışma

Eylem araştırmasının ilk aşaması olan problem belirleme basamağı, araştırmacının uzmanlık alanında yer alan, merak ettiği ve bir değişim yaratmak istediği bir konuyu belirlemesi sürecidir. Araştırmanın konusu, bir sorunu belirlemek olabileceği gibi, bir öğretim yönteminin etkililiğini sınamak da olabilir (Costello, 2007). Araştırmacıların pek çoğu araştırmalarına başlama noktası bulmakta güçlük çekerler. Araştırmacılar için konuları ya da fikirleri sınırlandırmak ya da daraltmak, odak noktasını açık ve araştırmayı yönetilebilir bir hale getirmek zor olabilir. Araştırmacının odak noktasını belirlemesi ve araştırmacının konuşarak ya da yazarak fikirlerini sentezleme fırsatını yakalaması biraz zaman ve çok fazla dikkatli düşünme gerektirebilir (Burns, 2009).

Bu çalışmada, araştırma sonuçları öğretmenlerin kendi sınıflarında gördükleri bir problemi çözüme kavuşturmak için eylem araştırması kullanmaya karar verdiklerini göstermektedir. Katılımcılar derslerinde öğrencilerin güçlük çektikleri durumları belirleyerek bunlara çözüm bulmayı amaçlamaktadırlar. Bu anlamda katılımcılar kendi gözlemleri sayesinde eylem araştırması konularını belirlemişleridir. Yuladır ve Doğan (2009) öğretmenlerin çoğunun eğitim araştırmalarına uzak kaldıkları ve yapılan araştırmaları takip etmediklerini çalışmalarında ifade etmişlerdir. Eylem araştırması yapan öğretmenler hem kendi yöntemlerine, algılarına, anlayışlarına ve öğretme süreçlerini içine alan bütün yaklaşımlara daha duyarlı olabilmekte hem de kendi uygulamaları konusunda daha eleştirel olabilmektedirler.

Eylem araştırması çalışmalarının azlığının sebepleri araştırmacıların mesleki kimliğine göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Araştırmasının çok uzun zaman alması, geç sonuçlanması veya hiç sonuçlanmaması, sonuçlarının genelleme yapılamaması gibi eylem araştırmasının doğal özellikleri kısa zamanda yayın yapma kaygısı taşıyan araştırmacılar için pek cazip olmayabilir (Beyhan, 2013). Ancak araştırmacının eğer eylem araştırmasının sonunda önemli bir gelişme üretme ihtimali varsa o zaman eylem araştırmasını yürütmek kayda değerdir. Bir eylem teorisi oluşturmak öğretme-öğrenme hakkında bilinen her şeye başvurmayı, uygulamalardan elde edilen hasatı eklemeyi, yerel bağlam hakkında bilinenleri süzgeçten geçirmeyi gerektirir (Sagor, 2003).

Bu çalışmada katılımcılar yapacakları eylem araştırması için problemi belirledikten sonra kendi problemlerine literatürde bir cevap olup olmadığını araştırmışlardır. Kendi belirledikleri problem durumuna çözüm bulmak için sistematik bir şekilde veri toplamışlardır. Böylelikle araştırma alt

yapısını ve doğasını açık hale getirmişler tam olarak belirledikleri soruna işaret eden çözüm yollarına odaklanmışlardır.

Eylem araştırmasının ilk basamaklarında araştırmacı çok sayıda araştırma sorusu bulabilir. Araştırmacının araştırma ile ilgili birkaç soruya sahip olması esasında bir problem değildir. Araştırmacının bir ya da iki soruya sahip olması araştırmacının derinliğine inemeyeceği birkaç soruya sahip olmasından daha iyi olabilir (Burns, 2009). Bu çalışmada katılımcıların tamamı araştırma sorularını belirlerken sınıflarında yaşadıkları probleme odaklandıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin araştırma sorularının belirlenmesinde araştırma problemine bağlı kaldıklarını göstermektedir. Beyhan (2013) bu konuda, eylem araştırmalarının bir olaya, kuruma veya kişilere özgü sorunları ele almakta olduğunu ifade etmiştir. Günümüz eğitim kurumlarında öğretmenlerin yönetime katılmaması, öğrenci okul terkleri, devamsızlık (öğrenci/öğretmen), akran zorbalığı vb. konularda genel veya okula, sınıfa, öğretmene özel nitelikte olabilecek sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlara çözüm üretebilmek için öğretmenlere ve diğer uygulayıcılara genelde araştırma özelde ise eylem araştırması kültürü kazandırılması gerekmektedir.

Eylem araştırması kullanan öğretmenler yapacakları çalışmalar ile ilgili verileri çeşitli yollarla topladıklarını; hem nitel hem de nicel veri toplama yöntemlerinden faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Ancak öğretmenlerin çoğu odak grup görüşmeleri, görüşmeler, günlükler, kayıt defterleri, alan notları, gözlemler yoluyla verilerini toplamışlardır. Bu durum her ne kadar nicel veri toplama araçları kullanılabilse de öğretmenlerin araştırmasının doğasına uygun olarak nitel veri toplama araçlarını tercih ettiklerini göstermektedir.

Veri analizi tanımlamayı (araştırmanın ne olduğu) ve açıklamayı (araştırmanın neden olduğunu) kapsar. Tanımlamayı açıklamaya çalışılmasındaki amaç verilerin ne gösterdiğini ortaya koymak iken, araştırmanın neden olduğunu açıklamaya çalışmakla verilerin tanımından kaynaklanan açıklamaları bulmak hedeflenmektedir (Burns, 1999). Bu basamakta araştırmacılar veri toplarken tercih ettikleri veri toplama araçlarına uygun veri analiz yöntemlerini kullanmışlardır. Bu durum araştırmacıların çoğunlukla nitel veri analiz yöntemlerini tercih ettiklerini göstermektedir. Güner Yıldız & Kurtova (2017) ve Karaman & Karaman'da (2017) çalışmalarında benzer veri toplama ve analiz tekniklerini kullanmışlardır.

Eylem araştırmasının değerlendirme aşamasında ise, eylemin yarattığı etkiler incelenmektedir. Eylemin istendik olan ve olmayan yönlerinin yansıtılabilir yapılarak değerlendirildiği bu süreçte, gelecekte ne gibi adımların atılması gerektiği üzerinde çalışılmaktadır (Johnson, 2014; Mills, 2003; Somekh, 2006). Bu çalışmada, öğretmenlerin belirledikleri temel problem çevresinde, belirlenen alt problemlerin her birini tek tek raporlaştırdıkları görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin, araştırmanın sonuca ulaşmayan bölümlerinde eylemlerini tekrar ettikleri ve bu döngünün eylem başarıya ulaşana kadar devam ettiği görülmektedir.

Araştırma süreci öğretmenin günlük etkinliklerine bağlı kalarak araştırma sürecinin dinamiklerinde bir takım esneklikler gösterebilen, küçük adımlar aracılığıyla değişim yaratabilen, daha derin kavramayı ve anlamlı sonuçlar elde etmeyi hedefleyen farklı döngüler üzerine kuruludur (İnan, 2011). Bu bağlamda katılımcı öğretmenlerin eylem araştırmasının yararları hakkındaki görüşlerine bakıldığında eylem araştırması sayesinde teori ile uygulamayı birleştirme fırsatı yakaladıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenler uyguladıkları eylem araştırması sayesinde kendi öğretmenlik deneyimlerini izleme, değerlendirme ve geliştirme şansını yakalamışlardır. Araştırmanın doğası sistemli çalışma ve araştırma gerektirdiğinden öğretmenler sınıflarında yaptıkları çalışmaları daha sistematik bir şekilde yürütmüşlerdir. Öğretmenler öz-değerlendirme ile önce kendi kendilerini değerlendirmişler bu durum onların yansıtıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.

Kendi sınıflarında araştırma yürütmek isteyen öğretmenler pek çok problemle karşı karşıya kalabilirler. Bunlar arasında zaman eksikliği, araştırmadaki beceri ve tecrübe eksikliği, kendi kurumundan destek eksikliği ve bir öğretmen olarak öz imaj tehditleridir (Allwright, 1993; Burton & Mickan, 1993; Nunan, 1993). Eylem araştırmaları gerek kuram ve uygulama arasındaki boşluğu doldurmaları gerekse öğretmenin aktif katılımı ile öğretmenleri yetkili ve kuvvetli kılar. Sınıflarıyla ilgili yeni bilgiler edinmelerine yardım eder. Yansıtıcı düşünme ve öğretimi teşvik eder. Öğretmenin pedagojik dağarcığını genişletir. Öğretmeni kendi eserinden sorumlu kılar (Uzuner, 2005).

Araştırmaya katılan öğretmen katılımcılar eylem araştırmasını öğrenme-öğretme ortamında kullanırken bir takım güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Eylem araştırması sürecinde araştırmacı aynı zamanda uygulayıcı olduğundan araştırmacıya bir takım yükler getirmektedir. Araştırmacı başta belirlediği eylem planına ve çalışma takvimine uymadığında planlanan süreç içerisinde eylem adımları gerçekleştirememekte ve bu durum çalışmanın niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca eylem araştırmasına katılacak olan katılımcılar için gerekli izinlerin alınmaması etik açıdan bir problem olarak araştırmacının karşısına çıkabilmektedir. Bu nedenle araştırmacı gerekli izinleri almalı ve araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliğini korumak adına elde ettiği verileri ve kayıtları muhafaza etmelidir.

Eylem araştırmasının öğrenme ortamında kullanılması son yıllarda oldukça önemli bir konu olarak görülmektedir. Bu araştırmaya katılan öğretmen katılımcılar eylem araştırmasının bu niteliğini artırmak için gerçekleştirecek eylemler ile ilgili olarak detaylı planların uygulayıcılara ya da katılımcılara verilmesinin önemli olduğunu düşünmektedirler. Bununla birlikte eylem araştırması sürecinde sistemli çalışmaların yapılmasının ve çalışma takvimine başta belirlendiği şekliyle uyulmasının araştırmanın niteliği açısından son derece önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Eylem araştırmasının eğitimde kullanılmasında, öğretmen derslerini monotonluktan kurtarır, doldur boşalt teknolojisi ile ders anlatmak yerine sürekli bir arayış keşfetme içerisindedir. Eylem araştırması ile sorunlarının çözümüne yönelik çaba harcadığını gören öğrenci, bu süreçte

varlığını hisseder, birey olarak değerli olduğu kanısına vararak başarmak için çalışır. Bütün bunları gözlemleyen araştırmacı ise teorik olarak ürettiği bilginin işe yaradığını görerek yeni kuramlar oluşturma gayreti içerisine girer.

Araştırma sonuçlarının somut bir şekilde ortaya çıkması bu sonuçların farklı durumlara uyarlanabileceğini ve her şeyden önemlisi uygulanabilir olduğunu göstermiştir. Bu durum öğrenme-öğretme sürecinde karşılaşılan eğitimsel problemlere farklı bir açıdan yaklaşılabilmesini, problemlere çözüm odaklı yanıtlar bulunulabileceğini göstermektedir. Buradan hareketle eylem araştırması çalışması yürütmek isteyen araştırmacılar ilk aşama olan problem belirleme basamağında sınıflarında ya da okullarında karşılaştıkları bir problemden hareketle çalışma alanını daraltabilirler. Araştırmacıların çevrelerinde belirledikleri problemin eylem araştırmasına uygun olup olmadığını tespit etmeleri için literatürde herhangi bir çözümle karşılaşp karşılaşmadıklarını incelemeleri önerilebilir. Eylem araştırması yürütmeyi planlayan bir araştırmacı çok çeşitli kaynaklardan veri toplayıp, bu verileri uygun analiz yöntemleri ile analiz ederek çalışmanın güvenilirliğini sağlamalıdır. Aynı zamanda eylem araştırması yürütme sürecinde araştırma doğasının gerektirdiği basamakları sistematik bir şekilde yürütmeleri araştırmacıların çalışmalarına kolaylık sağlayacaktır. Bu çalışmadan hareketle yapılacak ileriki çalışmalarda her bir tema tek tek ele alınarak ve çeşitli örneklem gruplarıyla çalışarak derinlemesine bilgi elde edilebilir.

Kaynakça

- Alparşlan, U. G. & Bulut, Ü. (2018). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Modern Resmi Algılamalarında Kolay Tekniğinden Yararlanılması: Eylem Araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 77-91.
- Beyhan, A. (2013). Eğitim Örgütlerinde Eylem Araştırması. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırma Dergisi*, 1 (2), 65-89.
- Burns, A. (1999). *Collaborative action research for English language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Burns, A. (2009). Action research. J. Heigham & R. A. Croker (Ed.). *Qualitative research in applied linguistics: A practical introduction* (112-134). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Burton, J. & Mican, P. (1993). Teachers' classroom research: rhetoric and reality. Edge, J. and Richards, K. (Ed.) *Teachers Develop Teachers Research: Papers on Classroom Research and Teacher Development*. (113-121). Oxford: Heinemann.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

- Calhoun, E. F. (1994). *How to use action research in the self-renewing school*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Instruction.
- Coats, M. (2005). *Action Research; a guide for associate lecturers*. Centre for Outcomes-Based Education. Open University, Milton Keynes.
- Costello, P. J. M. (2007). Developing teachers' research into the teaching of thinking skills in Wales. *Prospero: A Journal of New Thinking in Philosophy for Education*, 13(1), 38-44.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: Sage Publications.
- Ferrance, E. (2000). *Action research: themes in education*. USA: Northeast and Islands Regional
- Greenwood J. D. & Levin, M. (2007). *Introduction to action research: social research for social change*. (2. basım). USA: Sage Publications.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30 (4), 233-252.
- Güner Yıldız, N & Kurtova, C. (2017). Sınıf sorunlarına eylem araştırmasıyla çözüm arayışı. *İlköğretim Online*, 16(1), 78-88.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Oxford: Blackwell Science Ltd.
- İnan, G. (2011). Eylem Araştırması: eğitimde değişimin yaratılmasında öğretmenin gücü. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 1-13.
- Johnson, A. P. (2014). *A short guide to action research* (4. basım). New Jersey: Pearson Education.
- Karaman, P. & Karaman, A. (2017). Öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının incelenmesi: eylem araştırması modeli. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(6), 2385-2400.
- Kemmis, S., McTaggart, R., & Retallick, J. (Eds.). (2004). *The action research planner* (2nd ed.). Karachi, Pakistan: Aga Khan University Institute for Educational Development.
- Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: the assessment of trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45 (3), 214-222.
- Lewin, K. (1947). Frontiers in group Dynamics. II. Channels of group life: social planning and action research. *Human Relations*, 1, 143-153.
- Mays, N., & Pope, C. (2000). Qualitative research in health care, assessing quality in qualitative research. *BMJ*, 320, 50-52.

- Mills, G. E. (2003). *Action research: A guide for the teacher researcher*. Columbus, OH: Merrill Prentice Hall.
- Norton, L. S. (2009). *Action research in teaching and learning: A practical guide to conducting pedagogical research in universities*. London: Routledge.
- Nunan, D. (1993). Action research in language education. J. Edge & K. Richards (Ed), *Teachers develop teachers research*, (39-50). Oxford: Heinemann.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation, program evaluation kit*. California: Sage Publications.
- Patton, M.Q. & Cochran, M. (2002). *A Guide to Using Qualitative Research Methodology*.
- Sagor, R. (2003). *The action research guidebook: A four-step process for educators and school teams*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Silverman, D. (2001) *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*, London: Sage
- Somekh, B. (2006). Beyond common sense: action research and the learning organization. *ELT Management*, 22, 3-7.
- Wiersma, W. (2009). *Research methods in education*. Boston: Allyn and Bacon.
- Uzuner, Y. (2005). Baş Makale: Özel Eğitimden Örneklerle Eylem Araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6/2, 1-12.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yuladır, C. & Doğan, S. (2009). Eylem Araştırmasının Eğitimde Kullanımı. *Ekev Akademi Dergisi*, 13(40), 105-112.
- Zeni, J. (1998). *Ethical issues in practitioner research*. Teachers College Press.

Extended Abstract

Introduction

Action research, one of the qualitative research methods, has recently become a widely used method in the field of education. With the information it provides deeply, it constitutes both educational quality and an important dimension of professional development of teachers. Action researchers critically deal with the development and implementation of educational staff, their schools, classes, educational activities and initiatives, and the evaluation of their effectiveness. Thus, it offers a different perspective in the study of educational problems.

Purpose

Action research in education gives the practitioners the opportunity to share with their colleagues that are performing their practices, observations, problem solutions in a more systematic way. Through action research, the teacher reaches the most correct solution through the planning, implementation, observation and evaluation cycle. In this sense, it has been used recently to contribute the development of teachers through scientific research and to investigate action in terms of sharing what they have done. It has been used as a process that every teacher should know in order to solve international education problems in our country. In this respect, it is aimed to reveal the opinions of teachers using the action research in learning environments in educational institutions.

The sub-problems that are sought in the framework of the research are as follows:

- 1- What are the opinions of the teachers who use the action research in the learning environment on the "action research process"?
- 2- What do the teachers think about the "benefits of action research"?
- 3- What do the teachers think about "the difficulties they have experienced in the process"?
- 4- What are the opinions of the teachers who use the action research in the learning environment on the "recommendations for increasing the effectiveness of action research"?

Method

The research was planned and conducted as a qualitative study. Beginning with qualitative research methods when there are so many unknowns often makes the research more qualified. Qualitative research design is used in this study. The sample of the research consists of 16 teachers who graduated from Afyonkarahisar Kocatepe University Education Programs Training Programs and Instructional Department in 2016-2017 (n=16). The research data were gathered with the "Semi-structured Interview Forms" prepared by the researchers. In the formation of the form, the relevant area is firstly screened and the themes that will form the basis for taking the views of the teachers who use the action research in the learning environment have been determined. Then, sub-themes that provide in-depth data on the related themes were determined and questions related to these sub-themes were created. The suitability of the questions for the interviews in terms of language expression was checked by the two Literature Teachers working in Afyonkarahisar Fatih Anatolian High School and necessary corrections were made. In order to examine the relationship between the themes and sub-themes in the semi-structured interview form with the questions, a field expert and a Ph.D. student in Afyon Kocatepe University conducted the necessary examinations in order to ensure the validity of the structure.

Results

When the opinions of the participants on the sub-theme of "problem determination" are evaluated, it is seen that the vast majority determine the problem in the classroom or in the daily life situations. Only two of the participants stated that they set out the problem of the action research from the problems they encountered in the field survey.

"Theoretical clarification" sub-theme, the participants all expressed in the literature that there is no clear answer to the probing solution, there are solutions in general, but these solutions don't provide a clear solution to the problems they face. This allows them to clarify their theories.

When teachers determine the research questions, it is seen that they sometimes take ideas from specialists or apply to the examples in the field. Observations on the "data collection" sub-theme show that teachers who use the action research in the learning environment benefit from qualitative research data collection techniques during the data collection period and regularly collect data at certain intervals. In the sub-theme of "analysis of data", it is seen that all the participants used both descriptive and content analysis in a mixed way by some researchers. The participants of the sub-theme "Reporting on the results and creating an action plan" stated that most of the participants reported that they included detailed descriptions and that they had reported no details in the direction of the action plans. Looking at the opinions on the sub-theme "Evaluating actions and giving information about action", it is seen that the participants formulated a new action plan when they evaluate the action research they conducted in their classes and when they see that their actions are not successful.

The vast majority of researchers with the first sub-theme of the benefits of action research, "combining theory and practice," have expressed the opportunity to put into practice what they have learned in theory. When teachers' opinions on the sub-theme of "systematic study and research" were examined, it was stated that the participants' action research was separated from other researches in terms of direct solution to the problems encountered in everyday life. Looking at the views on the sub-theme of "self-evaluation, reflection and reflective thinking", it is seen that the research on action used in the classroom environment has improved the teachers' reflective thinking skills and gives them the opportunity to evaluate themselves. The vast majority of teachers on subcontracting "concrete results" stated that concrete information was obtained as a result of action research, and that this information made the research process more efficient.

Conclusion

The problem determination step, which is the first step of the action research, is the period in which the researcher identifies a topic that he/she is interested in and wants to create a change. The topic of the research may be to identify a problem or to test the effectiveness of a teaching method. Many researchers have difficulty finding a starting point for their research. In this study,

the results of the research show that teachers who use action research in their classes have decided to use a probing action study in their classroom. Participants aim to find solutions to the situations in which students have difficulty completing their lessons. In this sense, the participants have determined the subjects of action research through their own observations.

All participants expressed their focus on the problems they experienced while setting out the research questions. In the determination of these questions, the questionnaire for action determined the problematic answers to the nature. This shows that teachers are adhering to the research problem when the research question is determined. In this context, the teacher participating in the research stated that the participants encountered some difficulties when using the action research in the learning-teaching environment. In the course of action research, the researcher is also practicing at the same time, which brings a number of extra burdens to the researcher. When the researcher fails to comply with the action plan and work schedule that he / she initially determined, the action steps cannot be realized within the planned process and this affects the quality of the study negatively.

The use of action research in the learning environment is seen as a very important issue in recent years. The teacher participating in this study believes that it is important for the participant to give detailed plans to the practitioners or participants in relation to the actions to be taken to increase this quality of the action research. However, they stated that it is extremely important in terms of the nature of the study of systematic work in the process of action research and of compliance with the work schedule as set out at the beginning.